

We doorbreken de armoede-overdracht van ouder op kind. Alle kinderen krijgen dezelfde kansen.

TOEKOMST MET PERSPECTIEF

NAAR EEN LEVENDE EN LERENDE AANPAK VAN ARMOEDE IN DE GEMEENTE GRONINGEN

INHOUD

1. VAN GOED NAAR BETER	3
2. DE UITGANGSPUNTEN VAN TOEKOMST MET PERSPECTIEF	7
3. ZES PERSPECTIEFLIJNEN	9
#1. 'Praat niet over ons maar met ons' <i>Ervaringsdeskundigheid benutten</i>	9
#2. Wat werkt echt bij armoedebestrijding? <i>Een effectief wegingskader maken en hanteren</i>	10
#3. Lerend ontwikkelen <i>Het ontwikkelteam #TeamPerspectief</i>	12
#4. Gemeente en WIJ Groningen als armoedebewuste hoofdrolspelers <i>De gemeentelijke organisatie effectiever maken</i>	15
#5. In buurt, dorp en wijk gebeurt het <i>Gebiedsgericht werken</i>	18
#6. Met de hele samenleving <i>Maatschappelijke coalities vormen</i>	20
4. COMMUNICATIE	22
5. ORGANISATIE	23

1. VAN GOED NAAR BETER

De afgelopen jaren hebben we intensief ingezet op armoede. Daar vraagt de realiteit om. Groningen staat in de top drie van gemeenten met de meeste armoede. Een op de zes kinderen groeit op in armoede. Wanneer het gaat over verlichting, participatie en verbinding hebben we goede resultaten geboekt met de plannen *Perspectief: Actieplan tegen de armoede 2014-2018* (Groningen), *Beleidsplan sociaal domein 2017-21* (Haren), *Armoedebeleid 2017 en verder* (Ten Boer), *Plan schuldhulpverlening 2016-2020* (Groningen) en *Beleidsplan Schuldhulpverlening gemeente Haren 2014-2018* (Haren). Meer mensen in armoede konden meedoen met sport, cultuur en andere sociale voorzieningen. Het bereik van de voorzieningen is gegroeid en deelnemers waren tevreden over de aangeboden ondersteuning.

Zonder het goede los te laten zetten we met dit nieuwe armoedebeleidsplan *Toekomst met perspectief* nadrukkelijk de volgende stap. Onze missie is:

MISSIE

We doorbreken de armoede-overdracht van ouder op kind. Alle kinderen krijgen dezelfde kansen.

Deze ambitie willen we realiseren samen met bewoners, organisaties, bedrijfsleven en anderen. We willen voor een brede doelgroep de basis op orde brengen, én daar bovenop willen we intensief kansen bieden aan gezinnen met minderjarige kinderen. Daarbij gaan we uit van wat mensen zelf kunnen en willen. De titel *Toekomst met perspectief* draagt daarom letterlijk onze missie.

Mensen in armoede en schulden hebben door allerlei omstandigheden de regie over hun leven verloren. Ze zijn in armoede beland waardoor hun kwaliteit van leven ernstig is teruggenomen. We verstaan het volgende onder armoede:

WANNEER SPREKEN WE VAN 'ARMOEDE'?

In de gemeente Groningen spreken we van armoede als iemand niet kan rondkomen van het beschikbare inkomen en daardoor uitsluiting ervaart op allerlei levensgebieden. Bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, regie op het leven en ontplooiing. Door die belemmeringen wordt de kwaliteit van leven negatief beïnvloed.

Daar waar het gaat om het monitoren van onze inspanningen hanteren we in elk geval voorlopig een grens tot en met 110% van het minimum. Deze grens maakt het makkelijk om landelijke vergelijkingen te maken. In de loop van het ontwikkeltraject kijken we of we indicatoren kunnen definiëren die meer recht doen aan onze definitie. Daarbij kunnen we bijvoorbeeld denken aan indicatoren die een relatie hebben met de regie over het eigen leven. Voor wat betreft de voorwaarden voor deelname aan voorzieningen kunnen we andere inkomensgrenzen dan 110% hanteren.

DE MENS CENTRAAL

We willen onze missie realiseren door de mens, meer dan voorheen, centraal stellen. Wat mensen in armoede vooral vragen, is ondersteuning om die regie weer terug te krijgen en om uiteindelijk via betaald werk financieel onafhankelijk te worden. *Toekomst met perspectief* is een stevige opdracht aan de gemeentelijke organisatie en aan WIJ Groningen om nog effectiever te worden. De afgelopen jaren hebben we met de grensverleggende sociale innovaties van Kansen in Kaart, Bijstand op Maat en andere initiatieven al veel stappen gezet om mensen meer vertrouwen, maatwerk en eigen regie te geven. Dit

gaan we verbreden en versnellen om inwoners maar vooral gezinnen met kinderen de kans te geven uit hun armoedesituatie te komen.¹ Verder richten we ons op mensen en gemeenschappen in de wijken, buurten en dorpen van onze gemeente, omdat we denken dat we binnen de leefwereld van mensen de beste resultaten kunnen bereiken. Ook de vele kansen die uit de samenleving komen zien we als een sterke troef. Steeds meer willen ondernemers, vrijwilligers en organisaties betekenis geven aan hun maatschappelijke verantwoordelijkheid door een bijdrage te leveren aan de aanpak van armoede.

EEN LEVENDE, LERENDE AANPAK VAN GENERATIEARMOEDE

De overdracht van armoede van ouder op kind gaan we structureel aanpakken door te kiezen voor een levende, lerende werkwijze. Het wordt een innovatieve manier van werken die geen vooraf ingevulde looptijd van vier jaar heeft, maar die voortdurend in ontwikkeling blijft. Armoedebestrijding vraagt om een lange adem, dat is bekend. Als gemeente nemen we uiteraard onze verantwoordelijkheid. We kiezen er bewust voor om de komende jaren onze werkwijzen flexibel te laten zijn. Zo kunnen we maximaal leren, ontwikkelen en anticiperen op wat nodig is. *Toekomst met perspectief* is dus geen klassieke beleidsnota, maar wel een voortdurende ontwikkeling met een duidelijke missie.

DE WEG ERNAAR TOE: STRATEGISCHE DOELEN

Onze missie is de stip aan de horizon. Om te kunnen zien waar we naar toe bewegen, hebben we markeerpunten nodig. Deze willen we niet alleen in het armoedebeleid maar in al onze programma's borgen, dus ook bijvoorbeeld in ons beleid over werk, welzijn of veiligheid. Dit zijn de markeerpunten (strategische doelen) die we hanteren bij de aanpak van generatiearmoede:

MEER GEZINNEN HEBBEN EEN BETERE KWALITEIT VAN LEVEN

Als we gezinnen met een inkomen tot en met 110% vergelijken met andere gezinnen, dan zien we straks dat ze steeds minder vaak door armoede een slechtere kwaliteit van leven hebben, zoals bijvoorbeeld gezondheid, regie op het eigen leven en ontplooiing.

MEER GEZINNEN HEBBEN EEN BETER INKOMEN

Door in alle programma's maximaal de mogelijkheden te benutten, wordt het percentage gezinnen in onze gemeente dat een inkomen heeft beneden de 110% lager. Anders gezegd: we staan straks niet langer in de top 3 van gemeenten met de meeste armoede.

IETS DICHTERBIJ: TACTISCHE DOELEN

De strategische doelen zijn nog steeds de bergtoppen in de verte. Ze vragen om jaren van inspanningen binnen meerdere beleidsterreinen. Daarnaast hebben we niet op alles invloed. Zo is afname van het aantal gezinnen met een laag inkomen bijvoorbeeld ook afhankelijk van economische ontwikkelingen. Daarom slaan we dichterbij en specifiek binnen het armoedebeleid toch ook symbolisch palen in de grond. Dat zijn onze tactische doelen. Ze helpen ons om te bereiken dat meer gezinnen een beter inkomen en een betere kwaliteit van leven krijgen. En ze helpen ons om andere huishoudens effectiever te ondersteunen. Want ook voor huishoudens zonder kinderen in de gemeente willen we de basis op orde brengen.

BETROKKENHEID

De samenleving zet zich concreet in voor mensen in armoede. We zien meer inzet voor meer mensen.

---

¹ Deze ambitie wordt verwoord in het coalitieakkoord *Gezond, Groen, Gelukkig Groningen 2019-2022*.

HERKENNEN EN VERBINDEN

De samenleving en de gemeente begrijpen wat armoede is en wat zij elk apart en samen kunnen doen voor mensen in armoede. We zien dat meer medewerkers, interventies en initiatieven vroegtijdig armoede daadwerkelijk herkennen en verbinden naar 'een volgende stap'.

TOEGANKELIJKHEID

Interventies vanuit de gemeente of de samenleving zijn laagdrempelig, toegankelijk en eenvoudig ingericht, en ze botsen niet met andere interventies. We zien dat meer mensen in armoede weten te vinden wat zij nodig hebben.

MENSGERICHT

Ondersteuning door de gemeente of de samenleving is mensgericht en sluit aan bij de behoeften en mogelijkheden van de persoon. We horen dit van henzelf.

WEGNEMEN BARRIÈRES

Ondersteuning door de gemeente of de samenleving verzacht barrières voor mensen of neemt deze weg. We zien dat meer mensen in armoede concreet geholpen zijn in het verbeteren van hun inkomen of hun kwaliteit van leven.

CONTINU EN LANG GENOEG

Interventies vanuit de gemeente of de samenleving zijn zo ingericht dat mensen in armoede de geboden ondersteuning en aandacht zo lang krijgen als nodig is. We zien dat minder mensen terugvallen.

We herkennen hier veel van de 11 uitgangspunten (zie hoofdstuk 2). Dat is ook logisch, want de 11 uitgangspunten zijn bewezen werkzame bestanddelen van armoedebeleid, ongeacht wat je ook doet voor iemand in armoede. De tactische doelen bieden ons dus een goede kans om die bergkammen en uiteindelijk de stip aan de horizon te bereiken. Ze gaan niet alleen over ondersteuning door de gemeente. We stellen juist ook doelen daar waar het gaat om *de inspanningen van de gemeente* om de bredere gemeentelijke samenleving op een effectieve manier te mobiliseren. In ons eentje kunnen we armoede immers niet effectief aanpakken (perspectieflijn #6). De tactische doelen zijn ook nadrukkelijk aanwezig in het nieuwe wegingskader (perspectieflijn #2).

DOEN EN LEREN

In *Toekomst met Perspectief* stuurt de gemeenteraad als onderdeel van de aanpak in plaats van op afstand. De raad is sterk verbonden met de lerende aanpak op basis van de methodiek **PLAN-DO-CHECK-ACT**. Deze aanpak is kort en cyclisch, met niet alleen de afdelingen beleid en monitoring van de gemeente als bedenkers en evalueerders, maar nadrukkelijk ook met de uitvoering.

Dit ontwikkel**PLAN** zet de eerste stap. Het beschrijft welke strategische en tactische doelen we stellen, en welke instrumenten ('perspectieflijnen') en interventies we als het meest effectief zien. We hebben het ontwikkelplan opgesteld in samenspraak met ervaringsdeskundigen, medewerkers van maatschappelijke organisaties, de Cliëntenraad Groningen Werk & Inkomen, de adviesraden sociaal domein van Haren en Ten Boer, Stadadviseert, medewerkers van de eigen organisatie en vele anderen die professioneel of anderszins met armoede en schulden bezig zijn. Tijdens de werkconferentie 'Toekomst met perspectief' op 19 maart 2019 hebben we hun inzichten, do's en don'ts gekregen. In een 'benen-op-tafel'-sessie op 8 mei 2019 is de gemeenteraad meegenomen in het proces en de bevindingen tot dan toe en ook zij hebben input gegeven. Dit wil niet zeggen dat met dit ontwikkelplan de planfase is afgesloten. We hebben eerste stappen geformuleerd, maar veel moet nog worden geconcretiseerd.

De komende periode gaan we aan de slag (**DO**) met de interventies die we in dit plan onder zes perspectieflijnen hebben benoemd. We doen dit samen met iedereen die iets wil en kan betekenen in het doorbreken van generatiearmoede. De 11 uitgangspunten op pagina 7 zijn steeds leidend. Daarnaast wegen we voorzieningen en projecten aan de hand van een nieuw wegingskader (perspectieflijn #2).

We zorgen ervoor dat we goed kunnen zien wat we doen en wat het oplevert (**CHECK**). Dus of we de tactische doelen bereiken en de strategische doelen dichterbij zien komen. Nog meer dan tevoren meten we door data van het CBS Urban Data Center Groningen en van andere bronnen zoals scholen in te zetten. Deze data geeft een beeld van de leefkwaliteit van mensen in armoede. Vervolgens kunnen we onze eigen gemeentelijke data over bijvoorbeeld voorzieningen vanuit de Participatiewet, WMO, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en Jeugdwet daaraan koppelen. Zo kunnen we door slimme ICT-verbindingen zien wat het effect is van onze interventies. Maar we evalueren ook de effecten door mensen hun verhaal te laten doen. Hoe beoordelen zij onze inspanningen? Wat vertellen kinderen en jongeren ons? De monitoring gebeurt in het ontwikkelteam #TeamPerspectief (perspectieflijn #3). We werken hierbij nauw samen met de 'learning community' van de Aletta Jacobs School of Public Health.

Voor het meten hebben we indicatoren ontwikkeld. Deze werken we de komende tijd verder uit, samen met gemeentelijke programma's zoals Positief opgroeien, Positieve gezondheid en Gelijke onderwijskansen. Want ook voor monitoren geldt dat dit zich de komende jaren zal ontwikkelen. Met dit document zijn we immers in de 'plan'-fase van ons lerende beleid.

Tweemaal per jaar gaan we in gesprek met de gemeenteraad. Sluiten inderdaad meer van onze gemeentelijke interventies aan op de behoeften en mogelijkheden van de persoon? Hoe kijken ervaringsdeskundigen in generatiearmoede tegen onze inspanningen en resultaten aan? Spelen we het inderdaad klaar om steeds meer mensen en partijen in de samenleving een rol te laten spelen in het herkennen en helpen van een mens in armoede? En hoe staat het met de andere doelen die we hebben geformuleerd? Kunnen we die al 'smarter' en ambitieuzer maken door er concrete percentages aan te koppelen? Wat is een goede volgende stap? Zo stuurt de raad niet alleen maar draagt zij ook actief bij aan de ontwikkeling. Tegelijk zetten we als gemeente ook een stap richting een integralere manier van sturen. Immers, op termijn kunnen we ook interventies binnen andere gemeentelijke programma's in het sociaal domein aan onze cyclus koppelen. Bij de voortgang en ontwikkeling van *Toekomst met perspectief* nemen we de cliënten- en adviesraden mee.

Met de inzichten van de monitoring en de input van de raad gaan we vervolgens weer verder (**ACT**). Praktisch, doortastend en in voortdurende samenspraak met mensen die zelf in armoede leven of hebben geleefd, en met de vele maatschappelijke partijen die zich inzetten voor mensen in armoede.

LEESWIJZER

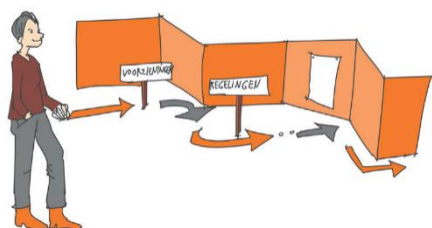
Het ontwikkelplan *Toekomst met perspectief* begint met wat we willen bereiken. Eerst benoemen we de elf uitgangspunten van ons nieuwe beleid. Vervolgens beschrijven we in zes perspectieflijnen achtereenvolgens de inzet van ervaringsdeskundigheid (#1) en een effectief wegingskader voor de gemeentelijke armoedemiddelen (#2). In nauwe samenhang daarmee is het ontwikkelteam #TeamPerspectief (#3) dat de drijvende kracht wordt achter het levend, lerend werken. Vervolgens kijken we waar en met wie we deze ontwikkeling gaan inzetten. Allereerst binnen de gemeente en WIJ Groningen zelf (#4) omdat daar veel winst te behalen valt. Daarnaast in de (binnen)stad en in de dorpen (#5) met het gebiedsgericht werken en vervolgens in en met het maatschappelijk veld (#6). Bij elke lijn staat waar we in 2020 mee gaan beginnen. Ten slotte vertellen we hoe we gaan communiceren en hoe we de dingen gaan organiseren.

2. DE UITGANGSPUNTEN VAN TOEKOMST MET PERSPECTIEF

'Praat niet over ons maar met ons'. Dat is de boodschap die we tijdens het maken van dit ontwikkelplan steeds weer van ervaringsdeskundigen hebben gekregen. Onderstaande uitgangspunten geven weer waar mensen in armoede echt iets aan hebben. Het zijn werkzame bestanddelen van armoedebeleid zoals die ook uit wetenschappelijke studies, rapporten en adviezen blijken.² Of je nu de gemeentelijke organisatie, een grote maatschappelijke organisatie of een kleinschalig buurtinitiatief bent, als je deze uitgangspunten toepast in wat je doet, dan is de kans het grootst dat je inspanningen echt iets opleveren voor mensen die uit hun armoedesituatie proberen te komen.

1. Ik ervaar dat dienstverleners mijn armoedesituatie herkennen en in hun **houding en gedrag** maken dat ik me gerespecteerd en gesteund voel. Ik begrijp dat we elkaars wereld moeten leren begrijpen.

2. Voorzieningen en regelingen zijn zo gemaakt dat ik niet verdwaal of de moed verlies. Ze gaan steeds uit van wie ik ben en wat ik nodig heb: iemand die in armoede leeft en daar wat aan wil doen. Ik ben er niet voor de dienstverlening maar de dienstverlening is er voor mij. Ook als ik een fout maak of iets doe wat niet in een hokje past, blijf ik als **mens centraal** staan.

3. Dienstverleners kunnen niet alles weten, maar ik mag wel verwachten dat ze me **goed** kunnen **doorverwijzen** en dat ze van elkaar weten wat ze doen. Regels of verwachtingen van de een botsen niet met die van de ander. Soms benaderen instanties mij samen als ze denken dat het voor mij iets kan opleveren. Daarbij heb ik steeds zelf de regie.

4. In mijn wijk organiseren mensen soms **activiteiten** in groepsverband voor andere mensen in de wijk. Uit ervaringen van andere mensen in mijn situatie blijkt dat je daar veel aan kunt hebben, ook al lijken ze niet direct te gaan over armoede. Ik kies zelf of ik mee wil doen met deze activiteiten.

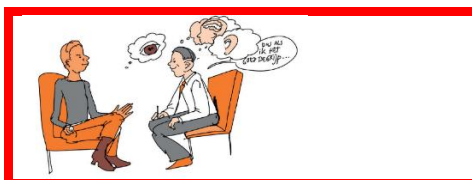

5. Als ik met een dienstverlener praat dan begrijp ik dat er ook dingen besproken kunnen worden die niet direct te maken hebben met datgene waar ik voor kom. Armoede heeft gevolgen voor veel andere aspecten van mijn leven. Ik krijg dus tips die mij ook in **andere aspecten van mijn leven** verder kunnen helpen.

² Bijvoorbeeld in publicaties van de SER, het Lectoraat Armoede interventies HVA, Movisie, Platform 31 en de Kinderombudsman.

6. Vaak heb ik **langer ondersteuning nodig** dan instanties of organisaties denken – en soms ook dan ik zelf denk. Een vast contactpersoon kan me helpen om vast te houden aan een uitgestippeld plan en om niet door pech of moedeloosheid terug te vallen. Ook als het hele traject is afgesloten vraagt iemand af en toe nog eens hoe het nu gaat.

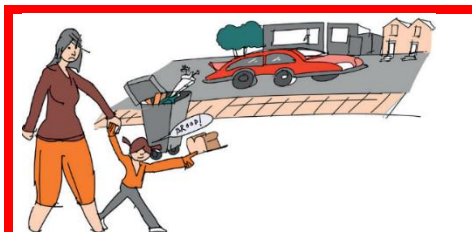
7. Bij alles wat ze rondom armoede verzinnen kan ik erop vertrouwen dat mensen als ik - **ervaringsdeskundigen**- hebben meegekeken en meegedacht, en dat er echt naar ons is geluisterd.

8. In de samenleving zijn mensen die mij graag als **maatje** willen ondersteunen in mijn armoedesituatie of die me willen helpen bij specifieke stappen. Uit ervaringen van andere mensen in mijn situatie blijkt dat je daar veel aan kunt hebben. Ik besluit zelf of dit voor mij kan bijdragen.

9. In een situatie waar alles mis dreigt te gaan zijn er instanties die de crisis voor mij kunnen '**bevriezen**', zodat ik tijd en de rust krijg om zelf weer grip op dingen te krijgen.

10. Armoede is **van de hele samenleving**. Instanties of organisaties die zien dat ik in armoede leef of dat er in mijn leven iets gebeurt waardoor de kans op armoede groeit, kunnen me benaderen om me te helpen. Bijvoorbeeld mijn werkgever. Daar sta ik open voor als ik denk dat dit mij helpt.

11. Als samenleving moeten we **leren** van dingen die uitgetoet zijn. Anders kunnen we armoede niet oplossen. Er wordt dan niet alleen gekeken naar **cijfers** maar ook naar hoe mensen als ik het **beleven**.

3. ZES PERSPECTIEFLIJNEN

In dit hoofdstuk schetsen we zes perspectieflijnen die de weg wijzen naar onze missie: ‘We doorbreken de armoede-overdracht van ouder op kind. Alle kinderen krijgen dezelfde kansen.’ Achtereenvolgens beschrijven we de inzet van ervaringsdeskundigen, hoe een effectief wegingskader de focus scherp houdt, hoe het kan werken met lerend ontwikkelen, de twee organisaties die een hoofdrol spelen bij de aanpak van armoede, namelijk de gemeente en WIJ Groningen, het gebiedsgericht werken en tot slot de bijdragen vanuit de samenleving.

1. ‘PRAAT NIET OVER ONS MAAR MET ONS’

PERSPECTIEFLIJN #1: ERVARINGSDESKUNDIGHEID BENUTTEN

IN HET KORT

- Ervaringsdeskundigen in generatiearmoede bepalen mee hoe we de gemeentelijke armoedemiddelen inzetten
- We luisteren naar kinderen en jongeren en toetsen onze plannen bij hen daar waar het gaat om hun leefwereld
- Ervaringsdeskundigen denken mee vanuit ‘leren van elkaar en elkaars wereld’
- Inzet en positie van ervaringsdeskundigen uitwerken
- Makkelijker maken dat maatschappelijke partijen ervaringsdeskundigen kunnen inzetten

Mensen in armoede weten zelf het beste hoe dat is en waarmee ze het beste geholpen zijn. Daarom staat ervaringsdeskundigheid zo prominent in de 11 uitgangspunten. In de gemeente wordt ervaringsdeskundigheid al op verschillende plekken ingezet, bijvoorbeeld bij de armoedetrainingen die binnen de gemeente, WIJ Groningen en het onderwijs worden gegeven. Ook WIJ Groningen kijkt wat ervaringsdeskundigen kunnen brengen. De stem van kinderen en jongeren horen we ook, onder meer via de Kinderraad, Speaking Minds en de Vreedzame Wijk. Deze betrokkenheid willen we de komende tijd actief doorontwikkelen. Oftewel: alleen beleid en uitvoering wanneer ervaringsdeskundigen hebben meegedacht. Tegelijkertijd zien we dat er nog veel onduidelijkheden en onzekerheden zijn over de rol van ervaringsdeskundigen. Wat is een ervaringsdeskundige eigenlijk? Waarmee kunnen zij bijdragen aan de structurele aanpak van armoede? En wat hebben zij nodig van de gemeente of van maatschappelijke partners?

Een **TEAM VAN ERVARINGSDESKUNDIGEN** krijgt de opdracht om aan de slag te gaan met de vraag ‘Hoe doen we dingen zo goed mogelijk voor mensen met een laag inkomen of met schulden? Hoe voorkomen we het beste dat mensen in armoede raken of blijven?’ Dit doen zij samen met de directie Werk, Inkomensdienstverlening en Participatie (inclusief de GKB), met andere directies, WIJ Groningen en, daar waar mogelijk, in samenspraak met het onderwijs. Dit team adviseert bijvoorbeeld over hoe WIJ Groningen laagdrempeliger kan zijn en over de leesbaarheid van gemeentelijke brieven. Nog te vaak horen we dat mensen brieven van de gemeente niet open durven te maken, waardoor financiële problemen vergroten of kansen gemist worden. Verder is tijdens de werkconferentie het idee geopperd om eens te kijken wat het effect is als we een ervaringsdeskundige aan het begin van het aanvraagproces van een bijstandsuitkering plaatsen. De ervaringsdeskundige bespreekt vanuit de eigen leefwereld wat kan spelen in de verschillende leefgebieden van de aanvrager, is in overleg met de persoon bij gesprekken aanwezig en kijkt daarna nog een tijdje mee, ook daar waar stappen gezet kunnen worden naar vormen van ondersteuning die buiten de kaders van de Participatiewet vallen. De rol van het team van ervaringsdeskundigen is nadrukkelijk niet de formele advisering. Kernbegrippen zijn: samen denken, experimenteren met nieuwe werkwijzen, en blijvend leren van elkaar en elkaars wereld.

In **#TEAMPERSPECTIEF** (perspectieflijn #3) zitten straks een of meerdere ervaringsdeskundigen. Omdat onze missie generatiearmoede betreft, denken we hierbij aan de gecertificeerde ervaringsdeskundige die uit eigen ervaring weet wat generatiearmoede met je doet en waar je het meeste mee geholpen bent om uit je vertrouwde situatie het ongewisse in te stappen. Omdat **#TeamPerspectief** over de volle breedte van beleid en uitvoering opereert, bedden we zo deze ervaringsdeskundigheid goed in. De waarde ervan hebben we al geleerd uit de werkconferentie en in onze gesprekken met ervaringsdeskundigen.

Blijft nog wel de vraag hoe divers de rol van een ervaringsdeskundige kan zijn. Het begrip 'ervaringsdeskundige' kan verschillende betekenissen hebben. Zelf kijken ervaringsdeskundigen ook heel verschillend tegen het onderwerp aan. De ene is een inwoner die een toevallig ontstane maatjesrol heeft voor een buur, een andere denkt liever mee met ontwikkelingen of zit in een pool van mensen die ingehuurd kunnen worden door ondernemers en organisaties. Ervaringsdeskundigen weten zelf goed waar hun hart ligt en waar ze ingezet zouden willen worden. Elk van deze invalshoeken vraagt om een andere vorm van facilitering. We gaan daarom allereerst de **VRAAG IN KAART BRENGEN**. In welke situaties, in welke organisaties, of waar in de gemeente kan een ervaringsdeskundige zijn/haar deskundigheid inbrengen? Is dat bijvoorbeeld bij een bedrijf waar medewerkers werken die te maken hebben met loonbeslag? Zodat een goed gesprek oplevert welke oplossingen er nodig en mogelijk zijn voor medewerker en het bedrijf? Of willen maatschappelijke organisaties 'tandems' van professionals en ervaringsdeskundigen inzetten? En hoe kunnen zij dat het beste vormgeven in hun organisatie? Hoe komen maatschappelijke partners erachter waar ze ervaringsdeskundigheid kunnen krijgen en wat verwachten zij aan taken en verantwoordelijkheden? Hoe kunnen ervaringsdeskundigen worden betaald en gefaciliteerd? Aan de hand van dit soort vragen starten we pilots om te ontdekken hoe ervaringsdeskundigheid in armoedekwesties optimaal kan bijdragen aan het doorbreken van generatiearmoede.

WAAR WE IN 2020 ALS EERSTE MEE BEGINNEN:

- (eind 2019) Bepalen wat de rol, functie en verantwoordelijkheden zijn van ervaringsdeskundigen binnen de gemeente
- (eind 2019) Overzicht maken van gemeentelijke processen, projecten en activiteiten waar de inbreng van ervaringsdeskundigen nodig is
- Concrete inzet van ervaringsdeskundigen

2. WAT WERKT ECHT BIJ ARMOEDEBESTRIJDING?

PERSPECTIEFLIJN #2: EEN EFFECTIEF WEGINGSKADER MAKEN EN HANTEREN

IN HET KORT

- Gemeentelijke basis van minimaregelingen
- Kindpakket voor basisbehoeften en meedoen
- Kortingen voor meedoen via Stadjerspas voor o.a. kinderen
- Nieuw wegingskader per 2020 voor alle nieuwe voorzieningen die gemeente financiert
- Zorgvuldige afweging van bestaande voorzieningen per 2020 in samenspraak met aanbieders
- Doorontwikkeling wegingskader richting bredere inzet

Onze missie is ambitieus. Daarom is het nodig dat we de beschikbare middelen op de juiste plekken inzetten. Voor gezinnen houden we het Kindpakket, de minimaregelingen en de Stadjerspas in stand. Ook andere huishoudens willen we financieel blijven ondersteunen met minimaregelingen en, in beperktere mate, via de Stadjerspas daar waar het gaat om meedoen. In de afgelopen jaren hebben we een groot en zeer divers vangnet van regelingen, producten en gebiedsinitiatieven opgebouwd en

gefaciliteerd. Al bood dat diversiteit en maatwerk, we konden niet altijd even goed vaststellen of een bepaalde voorziening nu echt maatschappelijke effecten had en verder ging dan armoedeverlichting. In onze lerende cyclus zullen we bij elke voorziening waarin we via het armoedebudget investeren, toetsen of we 'het goede doen' en 'het goed doen'. Anders gezegd: bereiken we onze tactische doelen en komen we dichtbij onze strategische doelen? Ook nieuwe ideeën en initiatieven zullen we zo gaan benaderen. Binnen *Toekomst met perspectief* hebben we daarom een nieuw wegingskader ontwikkeld. De 11 uitgangspunten zijn vervlochten met dit wegingskader.

Het **NIEUWE WEGINGSKADER** is het instrument waarmee we beoordelen of we als gemeente financieel investeren in een voorziening. Het gaat daarbij zowel om voorzieningen gericht op het doorbreken van generatiearmoede als om voorzieningen die huishoudens met een laag inkomen helpen om de basis op orde te brengen en te houden. Het wegingskader wordt toegepast door een toetsingsteam binnen #TeamPerspectief (zie perspectieflijn #3) waarin ook een of meer ervaringsdeskundigen (zie perspectieflijn #1) zitten. Zo kunnen in goede uitwisseling van inzichten conclusies worden getrokken. Nieuw is dat we een voorziening niet alleen op zijn eigen merites beoordelen, maar ook in samenhang met andere. Het kan dus zijn dat een op zich goed product geen gemeentelijke steun krijgt, omdat er vergelijkbare producten zijn die betere resultaten hebben en omdat het armoedebudget nu eenmaal niet onuitputtelijk is.

1. In welke mate sluit de voorziening aan bij wat we maatschappelijk en politiek willen bereiken?³
  - a. Vergroot de voorziening de inzet van de samenleving?
(De voorziening houdt rekening met mensen in armoede, legt de verantwoordelijkheid daarvoor niet bij de gemeente neer maar zoekt ook zelf naar middelen en hulp vanuit de samenleving om bijvoorbeeld activiteiten toegankelijk te maken voor mensen in armoede.)
  - b. Draagt het bij aan het herkennen van armoede en het verbinden naar 'een volgende stap'?
(De voorziening is in staat om armoede te herkennen en te begrijpen wat mensen helpt. Het is geen 'speldenprik' maar verbindt naar een volgende stap die helpt om de armoedesituatie te verbeteren.)
  - c. Is de voorziening laagdrempelig, toegankelijk en eenvoudig ingericht, en niet botsend met andere voorzieningen?
(De voorziening is respectvol, steunend en begrijpelijk en deelname botst niet met andere voorzieningen of regels. Mensen weten de weg te vinden en worden niet afgeschrikt.)
  - d. Is de voorziening mensgericht en aansluitend bij de behoeften en mogelijkheden van de persoon?
(De voorziening heeft de nodige rek, sluit aan bij wat individuele mensen in armoede nodig hebben, is geen 'schot hagel'.)

---

³ Dit zijn de tactische doelen zoals benoemd op pagina 4.

- e. Verzacht de voorziening barrières of neemt ze deze weg?
(Door de voorziening zet de deelnemer een stap in het verkrijgen van meer regie over het eigen leven. Het is meer dan alleen maar 'een zetje in de goede richting'.)
  - f. Biedt de voorziening ondersteuning en aandacht zo lang als nodig is?
(De voorziening stopt niet abrupt 'bij de deur'. Nazorg is onderdeel van de voorziening.)
2. In welke mate levert de voorziening een wezenlijke bijdrage aan integraliteit? Werkt de voorziening aanvullend, versterkend en/of versnellend op bestaande voorzieningen?
(De voorziening is een schakel binnen het grotere geheel aan voorzieningen en sluit daar goed op aan. Het is niet 'meer van hetzelfde'.)
  3. In welke mate is de voorziening gericht op het doorbreken van de overdracht van armoede van ouder op kind? Is de voorziening gericht op gezinnen met minderjarige kinderen, op jongvolwassenen, of op overige personen en huishoudens?
(In de wegging maken we een afweging tussen voorzieningen gericht op het doorbreken van generatiearmoede en op 'de basis op orde'. De voorkeur gaat uit naar voorzieningen die kinderen in staat stellen hun kansen voor de toekomst te vergroten.)
  4. In welke mate is de voorziening verantwoord in het licht van de benodigde investering (menskracht en geld)?
(Wat levert de voorziening op in opzicht van de kosten?)

Dit wegingskader passen we allereerst toe op aanvragen voor financiering voor armoedevoorzieningen per 2020. Maar we gaan ook aan de slag met de **VERDERE ONTWIKKELING EN TOEPASSING** ervan. Onze ambitie is dat we het instrument ook kunnen toepassen op onze minimaregelingen, op de producten en dienstverlening van partijen die we financieren (zoals WIJ Groningen) en op beleidsinterventies. En dat het op termijn aansluit bij wegingskaders binnen andere programma's. Dan kan het ons namelijk helpen om te bepalen waar gemeentelijke doelstellingen vragen om inzet van het armoedebudget en waar de financiële verantwoordelijkheid bij andere beleidsterreinen zoals werk of sport zouden moeten of kunnen liggen.

WAAR WE IN 2020 ALS EERSTE MEE BEGINNEN:

- (najaar 2019) Nieuwe en huidige aanvragen toetsen aan wegingskader
- Wegingskader toepassen op minimaregelingen en andere voorzieningen

3. LEREND ONTWIKKELEN

PERSPECTIEFLIJN #3: HET ONTWIKKELTEAM #TEAMPERSPECTIEF

IN HET KORT

- Monitoren ten behoeve van lerend ontwikkelen en voeden van de gemeenteraad
- Knelpunten uit de uitvoeringspraktijk aanpakken met innovatieve aanpakken

- Input verzamelen voor de landelijke lobby
- Deelname aan Nationale Wetenschapsagenda thema Armoede en schulden
- Kennispunt armoedebestrijding ten behoeve van gemeentelijke organisatie en stakeholders in aanvulling op het gemeentelijk contactpunt *Ondernemen met Impact*
- Integraal samengesteld team

Binnen een grote organisatie als de gemeente zijn veel directies en medewerkers bezig met innovatieve aanpakken rondom armoede en aanpalende leefgebieden. Dat kan leiden tot versnippering. De wisselwerking met wat in de verschillende gebieden gebeurt is ook niet altijd even goed, terwijl we juist ‘van buiten naar binnen’ willen werken en niet vanuit de gemeentelijke afdelingen. We weten niet altijd van elkaar wat we doen en wat mogelijk is en daarom werken we niet altijd even efficiënt en effectief. Belemmerende regelgeving en procedures die een integrale benadering van mensen in de weg staan, worden niet altijd herkend en uit de weg geruimd. Met het combineren van kennis, overzicht en daadkracht in het nieuw op te richten gemeentelijk ontwikkelteam #TeamPerspectief gaan we daarin flinke stappen zetten. #TeamPerspectief is allereerst de drijvende kracht achter de levende, lerende aanpak van *Toekomst met perspectief*. Daarnaast ruimt het team procedurele, hiërarchische en juridische drempels uit de weg die een belemmering zijn voor effectieve armoedebestrijding. Het team kan daarbij directie-overschrijdend te werk gaan en met dekking van het college, het WIJ Groningen-bestuur en het GMT, zodat het niet bij goede intenties blijft. Omdat de aanpak van generatiearmoede onze missie is, zetten we in op een goede verbinding met het gemeentelijke programma Positief opgroeien.

#TeamPerspectief is de plek waar alle lijnen samenkomen wanneer het gaat om **LEREND ONTWIKKELEN**. Hier vindt de monitoring plaats en worden de halfjaarlijkse sessies met de gemeenteraad voorbereid. Het team bestaat uit medewerkers van gemeente en WIJ Groningen, externe deskundigen van bijvoorbeeld de RUG en de Hanzehogeschool en een of meer gecertificeerde ervaringsdeskundigen op het gebied van generatiearmoede. Kennis opgedaan in de gebieden wordt goed benut. De gemeente en de provincie Groningen hebben ook uitgesproken de komende jaren samen te willen optrekken op het gebied van (generatie)armoede, preventie en kennisdeling. Dat levert meer slagkracht op en kennis kan over en weer worden uitgewisseld met andere gemeenten in de provincie. We laten ons voeden via netwerken en leerkringen met kennis en nieuwe inzichten en bekijken of de interventies passen in onze aanpakken. In het Drents- Groningse gebied de Veenkoloniën bijvoorbeeld is opgroeien in armoede geen zeldzaamheid. Daar wordt al vele decennia van generatie op generatie armoede doorgegeven. In het project *Intergenerationele armoede in de Veenkoloniën* onderzoekt de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) waarom dat zo is.

Naast een monitor is #TeamPerspectief vooral ook een broedmachine waar **SIGNALEN UIT DE UITVOERINGSPRAKTIJK** worden omgezet in nieuwe maatregelen en in bijstelling van bestaande beleidsstrategieën. Daarbij gaan we pragmatisch te werk. Voorbeelden die we van ervaringsdeskundigen hebben meegekregen, hebben vaak betrekking op het gegeven dat werken wordt afgestraft als je een uitkering hebt. Stagevergoedingen worden ingehouden op de uitkering en een onkostenvergoeding moet uitgebreid worden onderbouwd. Veel mensen die graag aan het werk willen, verliezen zo al snel de moed of ze zijn bang voor terugvorderingen. Met deze voorbeelden gaan we als eerste aan de slag. Niet op casusniveau maar op beleids- en uitvoeringsniveau. Ook alle input die is verzameld tijdens de totstandkoming van dit ontwikkelplan krijgt hier een plek.

Bij **SCHULDHULPVERLENING** heeft een gemeente zich te houden aan verschillende voorschriften die kwaliteitsgaranties bieden aan inwoners. Wij blijven voldoen aan de voorwaarden. Zo houden we ons aan de gedragscodes van de NVVK⁴ en aan de periodieke kwaliteitsaudit van de NVVK en de Rechtbank. Bij het opstellen van een plan van aanpak voor een gezin met minderjarige kinderen nemen we de specifieke omstandigheden van het gezin mee en we verwijzen door naar de hulpverlening of naar

---

⁴ NVVK; branchevereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren

regelingen. Ook preventie en nazorg blijft onze aandacht houden. Maar natuurlijk is schuldhulpverlening een onderwerp waar we de lastige casussen uit de praktijk willen omzetten in innovatieve oplossingen. Te denken valt aan het kwijtschelden van schulden bij de gemeente zelf als iemand een schuldhulptraject goed heeft doorlopen of de inzet van een stimuleringspremie om schulden af te lossen als iemand stappen richting werk zet. We willen met energiebedrijven en corporaties samenwerken om de vicieuze cirkel van opstapeling van schulden te doorbreken. Ook een pilot om schulden af te kopen staat op de agenda. En kunnen we samenwerken met een aantal grote relevante schuldeisers met datzelfde doel? Kunnen we in samenwerking met de stichting Moedige Dialoog een Pilot Schuldenrechter starten, waarbij we samen met de rechtbank het proces rond schuldhulpverlening kunnen versnellen? Ook de uitwerking van een Jongerenperspectieffonds is interessant. Daarbij wordt een persoonlijk plan van aanpak gemaakt, een maatschappelijke stage gelopen en begeleiding richting werk of school aangeboden. Aan schuldeisers wordt een saneringsbedrag geboden. Afhankelijk van de inkomenssituatie betalen de jongeren de restschuld terug in natura (bijvoorbeeld via een stage) of in geld.

Veel belemmerende regelgeving komt van de landelijke overheid. #TeamPerspectief verzamelt vanuit de gemeente Groningen input voor de G40 en de VNG, zodat we vanuit de praktijk de juiste onderwerpen op de **LOBBY-AGENDA** kunnen krijgen. Onder de thema's die we belangrijk vinden, zien we nu in elk geval:

- De armoedeval als obstakel voor mensen om aan het werk te gaan;
- De systematiek van de toeslagen van de Belastingdienst (vooraf betalen en achteraf toetsen) dat snel voor schulden zorgt;
- Boetes van overheidsinstanties die als een blok aan het been (blijven) hangen;
- Incassobeleid bij overheidsinstanties;
- Bejegening in brieven van landelijke overheidsinstanties;
- Landelijke aanpak van malafide incassobureaus;
- Betere afstemming van privacywetgeving en armoedevoorzieningen (zoals stadspassen) en integrale interventies (zoals stratenaanpakken).

Ook de samenwerking met landelijke en regionale partijen rondom schuldhulpverlening zetten we in om te lobbyen, evenals de Vereniging van Groninger Gemeenten (VGG).

Vanuit Groningen dragen we ook bij aan het vergroten van wetenschappelijke inzichten rond armoede. Daarom werken we samen met de RUG, de Hanze-hogeschool en de Aletta Jacobs School of Public Health.⁵ Hier hebben we natuurlijk zelf ook baat bij. Daarnaast zijn we geselecteerd voor de 'call' van de **NATIONALE WETENSCHAPSAGENDA** bij het thema Schulden en armoede. Samen met Wageningen University and Research en Radboudumc Nijmegen gaan we mechanismen onderzoeken die leiden tot intergenerationele armoede. Daarbij richten we ons vooral op verschillen tussen doelgroepen en de verschillende motivatie die mensen kunnen hebben om hun armoede te willen doorbreken. Ook willen we de Groninger armoedesituatie én -aanpak in perspectief plaatsen ten opzichte van die in andere gebieden. In hoeverre zijn er specifiek Groningse mechanismen te onderscheiden?

#TeamPerspectief **BUNDELT DAARNAAST KENNIS** over instrumenten, voorzieningen, effecten en netwerken, zowel gemeentelijk als landelijk. In die zin is het ook een informatiepunt voor de gemeentelijke organisatie over armoedebestrijding en (op termijn ook) over leefgebieden die daarmee vervlochten zijn, zoals gezondheid en opgroeien. Partners kunnen er terecht voor advies over de beste communicatievorm om mensen in armoede effectief te bereiken. We werken goed samen met het gemeentelijke contactpunt van *Ondernemen met Impact*, zodat we over en weer elkaars expertise kunnen benutten en geen dubbel werk doen.

WAAR WE IN 2020 ALS EERSTE MEE BEGINNEN:

- (eind 2019) Werven van gecertificeerde ervaringsdeskundige(n) generatiearmoede

⁵ De Aletta Jacobs School of Public Health is een samenwerkingsverband tussen de Rijksuniversiteit Groningen, het UMCG en de Hanzehogeschool Groningen en richt zich op healthy ageing in Noord-Nederland.

- (eind 2019) Opzetten #TeamPerspectief
- Monitoringsplan maken
- Werken vanuit de uitkering aantrekkelijker maken door obstakels (regels) aan te pakken
- Lobby starten rond armoedeval en toeslagensystematiek
- Pilot schulden opkopen uitwerken

4. GEMEENTE EN WIJ GRONINGEN ALS ARMOEDEBEWUSTE HOOFDROLSPELERS

PERSPECTIEFLIJN #4: DE GEMEENTELIJKE ORGANISATIE EFFECTIEVER MAKEN

IN HET KORT

- Vertrouwen, maatwerk en eigen regie centraal blijven stellen
- 11 uitgangspunten integraal verweven met beleid en uitvoering gemeente en WIJ Groningen
- Groter bereik regelingen door differentiatie in communicatie
- Gemeentelijke regelingen vereenvoudigen
- Doorontwikkelen digitale platforms
- Beleid armoede en aanverwante leefgebieden op elkaar afstemmen
- Experimenteren met ontschotting van budgetten
- Ontwikkeling Werkprogramma als dienstverleningsmodel richting betaald werk

Om mensen te motiveren financieel onafhankelijk te worden, heeft de gemeente al veel gedaan. We noemen methodieken en experimenten zoals Mobility Mentoring⁶, Bijstand op Maat, Een Vertrouwd Gezicht, Kansen in Kaart, innovatieve schuldhulpverlening en parttime ondernemen in de bijstand. Vertrouwen, maatwerk en eigen regie staan daarbij centraal. Medewerkers in allerlei functies hebben deze projecten en ontwikkelingen aangegrepen om in hun werkzaamheden diezelfde kanteling te maken. Ook meerdere van de 11 uitgangspunten van *Toekomst op Perspectief* onderstrepen hoe belangrijk het is om alles wat de gemeente doet zo in te richten dat mensen gesteund worden om de eigen regie te nemen. Effectieve armoede-interventies door de gemeente en WIJ Groningen vragen allereerst dat medewerkers zich kunnen verplaatsen in mensen in armoede, dat ze buiten de grenzen van hun functie kunnen en willen kijken om daadwerkelijk iets voor iemand te betekenen. Daarnaast moeten we blijven kijken of de regels die we opleggen zo goed mogelijk aansluiten op de leefwereld van mensen. Een goede samenwerking is cruciaal, zowel binnen de gemeente, als tussen gemeente en WIJ Groningen. Of het nu gaat om het aanvragen van een voorziening of om de ondersteuning richting participatie en werk, de gemeente en WIJ Groningen zijn vaak de belangrijkste partner voor mensen in armoede. Een nieuw armoedebeleid vraagt om een organisatie die daadkrachtig en efficiënt zijn rol kan pakken in de aanpak van generatie-armoede. Overal en op elk niveau.

De 11 **UITGANGSPUNTEN** zijn de kern van effectieve armoedebestrijding. Het zijn de bewezen werkzame bestanddelen van welke interventie dan ook, die een gemeente wil doen. Daarom nemen vooral directies die dienstverlening leveren aan mensen met een laag inkomen en ook WIJ Groningen de 11 uitgangspunten bewust op in hun werkwijzen en regels. We geven hier enkele waardevolle voorbeelden die ons zijn aangereikt in de werkconferentie en die met name betrekking hadden op de directie Werk, Inkomensdienstverlening en Participatie. 'Geef armoedetrainingen door en met ervaringsdeskundigen om alle medewerkers er bewuster van te maken hoe het is om in armoede te leven.' 'Maak nieuwe procedures en beleid zo eenvoudig mogelijk.' 'Laat mensen niet steeds hun verhaal keer op keer moeten vertellen.' 'Ga niet uit van problemen maar juist van wat mensen kunnen en willen.' 'Bedenk iets waardoor mensen, die bijvoorbeeld een uitkering aanvragen, ook over andere leefgebieden informatie, advies en steun kunnen krijgen.' 'Investeer in nazorg, zeker na afloop van een schuldhulpverleningstraject.' 'Maar geef ook nazorg als iemand vanwege werk uitstroomt uit de

⁶ Mobility Mentoring is een in Amerika ontwikkelde aanpak die inzichten vanuit de hersenwetenschap gebruikt om mensen te begeleiden die hun financiële en sociale problemen willen oplossen.

bijstand, want de armoedeval en het wegvallen van de vertrouwde uitkering brengen dan juist veel onzekerheden met zich mee.' 'Ken de burgerinitiatieven die er zijn en leid mensen ook juist daar naar toe.' 'Bouw 'stopknoppen' in en vertel mensen in gebieden waar die te vinden zijn, zodat je ook als maatje weet waar je zijn moet.' En, tot slot, 'laat ons meedenken over de ontwikkeling van voorzieningen.'

We willen meer mensen bereiken met onze voorzieningen. We zien dat nog geen kwart van de werkende mensen met een inkomen tot en met 110% van het minimum gebruikmaakt van inkomensondersteunende regelingen en andere voorzieningen. Mensen in armoede op afstand bereiken en informeren is een kwestie van goed communiceren. Bij de brede doelgroep waarmee we nu eenmaal te maken hebben is **DIFFERENTIATIE IN COMMUNICATIE** daarom van groot belang. We gaan zo goed mogelijk de kanalen benutten die de doelgroep zelf gebruikt, en ook maatschappelijke partijen informeren die een goed contact hebben met bepaalde groepen. Laaggeletterdheid en ook de lichte verstandelijke handicap hebben onze nadrukkelijke aandacht. Ook het goed informeren van mensen in de bijstand is belangrijk. We horen vaak dat mensen om allerlei redenen niet aan betaald werk beginnen. Dat kan zijn omdat ze bang zijn de binding met hun niet-werkende familie of vrienden te verliezen – maar ook vaak omdat ze de gevolgen niet kunnen overzien.

We weten dat mensen met een **LICHTE VERSTANDELIJKE BEPERKING (LVB)** een groter risico hebben op armoede en schulden. Zij hebben vaak een lagere opleiding en laagbetaald (wisselend) werk. Door beperktere sociale en taal- en rekenvaardigheden weten zij minder goed de weg te vinden. Online diensten zijn te ingewikkeld, ze kennen regelingen niet en hebben vaak ook geen sociaal netwerk dat hen kan helpen. Ze haken dan af, zeker als er geen persoonlijk contact is waarmee ze zich geholpen voelen. Onze dienstverlening moet zo ingericht zijn dat deze doelgroep niet buiten de boot valt.

Maar ook voor andere mensen zijn veel van onze minimaregelingen en armoedevoorzieningen ingewikkeld en onduidelijk. Voor inwoners – en dan zeker voor inwoners die door armoede al veel aan hun hoofd hebben – is het vaak niet eenvoudig om te ontdekken waar ze recht op hebben. Ook ICT-oplossingen kunnen niet goed worden ingezet. Ook al zouden die daarin veel voor mensen kunnen bijdragen én voor een meer efficiënte bedrijfsvorming kunnen zorgen. Daarmee doen we de inspanningen om meer mensen te bereiken dan eigenlijk weer teniet. Opvallend genoeg zijn veel van onze regelingen een gemeentelijke bevoegdheid, zodat we in sterke mate zelf kunnen bepalen hoe we ze invullen. We gaan daarom onderzoeken hoe we zoveel mogelijk van onze **REGELINGEN EENVOUDIGER** kunnen maken. Het mes snijdt dan aan twee kanten. Digitale techniek kan breder worden ingezet én voor mensen zelf wordt het eenvoudiger. Want niet iedereen is digitaal vaardig of heeft de beschikking over de juiste technische middelen. In ons onderzoek nemen we daarbij ook mee wat dit betekent voor de financiën. Als meer inwoners een succesvol beroep kunnen doen op regelingen, dan zal dit gevolgen hebben voor budgetten.

Met eenvoudiger regels biedt de ICT veel mogelijkheden om informatie en voorzieningen **DIGITAAL TE ONTSLUITEN** voor mensen in armoede, in het bijzonder voor werkende armen. De technische mogelijkheden blijven zich ontwikkelen. Tegelijkertijd zien we dat privacywetgeving soms handige koppelingen onmogelijk maakt. De gemeente gaat al jarenlang mee in de ontwikkelingen. De Stadjerspas is een zeer succesvol platform binnen onze armoede-inspanningen. Ook het Minimaloket zet inwoners op het goede spoor. De gemeentelijke website is vernieuwd en er worden nieuwe aanvraagprocedures ontwikkeld op Maximaal Jezelf en Mijn Loket. Inwoners met budgetbeheer bij de GKB kunnen via MIJNGKB hun geldzaken inzien en extra geld aanvragen als dat in hun budget past. In de loop van 2020 wordt het mogelijk om digitaal afspraken te maken met de directie Inkomen en de GKB. We zien dus veel gebeuren. Bij de werkconferentie en ook in onze gesprekken met ervaringsdeskundigen hebben we het idee van één digitaal loket steeds weer gehoord. Vooralnog denken we dat we, vanwege de razendsnelle ontwikkelingen op dit terrein, geen energie moeten steken in een beweging richting één centraal platform. Wel is het essentieel dat we de digitale innovatie-

bewegingen zo goed mogelijk met elkaar verbinden en over en weer van elkaar leren. We verliezen laaggeletterdheid, beperkte digitale vaardigheden en de lichte verstandelijke handicap niet uit het oog.

Armoede is vervlochten met veel andere leefgebieden, zoals positief opgroeien, gezondheid, veiligheid, onderwijskansen maar ook leefomgeving. Daarom kan armoedebeleid alleen effectief uitpakken als **BELEID INTEGRAAL** wordt gemaakt en uitgerold. Het ene beleidsstuk moet niet haaks staan op het andere en beleidsmedewerkers moeten van elkaar kunnen weten wat er in aanpalende leefgebieden speelt. Armoede is een opgave die dwars door verschillende beleidsprogramma's heen loopt. We noemen Positief opgroeien, Positieve gezondheid en Gelijke onderwijskansen, maar ook bijvoorbeeld een onderwerp als energietransitie. We onderzoeken daarom hoe we binnen onze beleidsafdeling(en) dergelijke opgaven op een dusdanige manier kunnen aansturen dat we optimale resultaten bereiken. Omdat de budgetten bij alle programma's knellen zoeken we ook naar slimme integrale verbindingen.

Niet alleen regels en beleid maar ook de schotten tussen budgetten en regelingen staan effectief beleid vaak in de weg. Meestal gaat het om landelijke wetgeving die we als gemeente niet in een keer aan de kant kunnen zetten. Lobby is de aangewezen route (zie perspectieflijn #3), maar daar wachten we niet op. In Ten Boer wordt al langere tijd gewerkt aan het project **DOORBRAAK**. Hierin worden verschillende budgetten van jeugdzorg, werk en inkomen, schuldhulpverlening en de Wmo bij elkaar gedaan. De dorpscoaches van Ten Boer hebben het mandaat om dit geld dwars over de genoemde juridische domeinen heen in te zetten. Zo kunnen ze gewoon kijken wat een inwoner nodig heeft, waardoor niet alleen meer kwaliteit maar ook meer efficiëntie bereikt kan worden. Vanuit het ministerie van VWS is belangstelling voor de pilot. Ook in andere gebieden willen we maatwerk voorop zetten en de budgetten laten volgen. In 2017 zijn we begonnen met inzet van het stedelijke **MAATWERKBUDGET**: een potje dat WIJ Groningen-medewerkers regelarm en eenvoudig kunnen inzetten wanneer een inwoner tussen wal en schip dreigt te vallen. We gaan in enkele gebieden verder experimenteren met het maatwerkbudget om te zien of we met een slimme inzet van budgetten betere en structurelere ondersteuning kunnen bieden aan inwoners. Ook analyseren we de verstrekkingen om te zien of we onze reguliere voorzieningen kunnen verbeteren.

Betaald werk is voor veel mensen de beste oplossing tegen armoede. In de tweede helft van 2019 wordt het **WERKPROGRAMMA** ontwikkeld: een dienstverleningsmodel om bijstandsgerechtigden te ondersteunen richting duurzame uitstroom, parttime inkomsten of participatie. We verwachten dat het een belangrijke bijdrage gaat leveren aan onze missie. Ook in het toekomstige **ONTWIKKELHUIS** zien we dat het doorbreken van armoede een plek moet krijgen. Om werk te belonen kijken we of we bijvoorbeeld via de Stadjerspas extraatjes zouden kunnen geven aan mensen die de stap zetten.

WAAR WE IN 2020 ALS EERSTE MEE BEGINNEN:

- Opzetten team ervaringsdeskundigen bij de directie Werk, Inkomensdienstverlening en Participatie
- De 11 uitgangspunten binnen de directie WIMP en WIJ Groningen borgen
- Voorstellen van mogelijkheden vereenvoudigen van regelingen
- Bevindingen en knelpunten inbrengen bij #TeamPerspectief
- De digitale innovatie-bewegingen zo goed mogelijk met elkaar verbinden
- Vereenvoudigen van de communicatie
- Pilot maatwerkbudget verder uitbreiden

5. IN BUURT, DORP EN WIJK GEBEURT HET

PERSPECTIEFLIJN #5: GEBIEDSGERICHT WERKEN

IN HET KORT

- Extra inzet op integrale opgaven in wijkvernieuwingswijken
- Gemeentebreed maatwerkinzet op gezinnen met een stapeling van problemen
- Experimentele aanpakken gericht op doorbreken intergenerationele armoede
- Basisbaan en andere kansrijke instrumenten als kans voor mensen én gebieden
- Faciliterende rol bij burgerinitiatieven gericht op verstevigen van sociale samenhang in kwetsbare wijken
- De WIJ Groningen als centrale plek voor inwoners met vragen rond geldzaken

Voor iedereen die op het minimum leeft, zijn er voorzieningen beschikbaar zoals de bijzondere bijstand en allerlei kortingen via de Stadspas. Maar intergenerationele armoede kan het best bestreden worden dichtbij kind, gezin en school. Een integrale en gebiedsgerichte aanpak is daarin essentieel. Armoede hangt vaak samen met problemen op andere gebieden, zoals gezondheid, opvoeding en sociale contacten. Ook een ongezonde of onveilige leefomgeving draagt bij aan armoede. Daarom zijn bij onze aanpak in de gebieden het sociale en het fysieke domein nauw met elkaar vervlochten. We werken volgens de gebiedsgerichte werkwijze en in nauwe samenwerking met de wijkvernieuwingsaanpak. Juist uit de gebieden halen we de kennis en de expertise. We zien onze rol vooral als die van verbinder en facilitator. Door experimentele aanpakken zorgen we voor het creëren van werk, voor het ondersteunen van gezinnen met meervoudige problematiek en voor het volop ruimte geven aan inwoners zelf. Bij gezinnen die te maken hebben met ‘stapelproblematiek’ rond armoede, schulden, verslaving, werkloosheid en geweld, zetten we in op maatwerk. Gebiedsgericht werken is hier onze invalshoek. Via de wijkcompassen houden we de vinger aan de pols en sturen we steeds de integrale aanpak bij.

In alle buurten, dorpen en wijken moeten inwoners in armoede ondersteuning kunnen krijgen. Toch richten we onze extra inspanningen vooral op de gebieden waar veel generatiearmoede aanwezig is. In Beijum, Indische Buurt/De Hoogte, De Wijert-Noord en Selwerd zijn we gestart met een integrale **WIJKVERNIEUWINGSAANPAK**. Woningcorporaties, de gemeente en andere partijen werken daar nauw samen met bewoners aan thema's als sociale inclusie, armoede, positief opgroeien, participatie en werk, duurzaamheid en gezondheid. Daarbij wordt juist gezorgd voor een sterke verbinding tussen fysieke ingrepen en de sociale programma's: het verbeteren van de woningkwaliteit en het creëren van plekken waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en kunnen spelen en sporten. In de wijken Beijum en Lewenborg experimenteren we in het programma **KANSRIJK OOST** met het geven van langdurige ondersteuning aan gezinnen met meervoudige problematiek. Elk gezin heeft een vertrouwenspersoon die naast het gezin staat en die contact heeft met het professionele netwerk wanneer dit nodig is. De insteek is allereerst het wegnemen van stress en het herwinnen van de eigen regie en een perspectief op werk of opleiding. We zetten Mobility Mentoring in. Daarnaast zien we dat de inzet van maatjes als vertrouwenspersonen een succesfactor lijkt te zijn. Door hun inbreng komt de vraag ‘Wat wil jij?’ centraal te staan. We willen deze werkwijze intensiveren en aan meer gezinnen aanbieden omdat de eerste ervaringen zeer positief zijn. De werkzame bestanddelen van de aanpak betrekken we bij het stapelingsonderzoek.

Ook de **STRATENAANPAK** zien we als een beproefd middel om met mensen in contact te komen die niet zelf de stap richting ondersteuning weten te zetten. We gaan hier samen met woningcorporaties en andere partners mee aan de slag, waarbij we een goede balans zoeken tussen bestandskoppeling enerzijds en vertrouwelijkheid en privacy anderzijds. De werkwijzen van het Serviceteam en van Kansen in Kaart (KIK) bieden handvatten. Bij medewerkers van KIK is inmiddels ook expertise en een effectieve ‘mindset’ aanwezig. In Selwerd hebben zij een samenwerkingsverband gevonden met het Wijkbedrijf. We volgen met belangstelling de pilot Voorzieningswijzer van woningcorporaties en andere partners in de Indische Buurt en Beijum.

In onze gemeente hebben we nog steeds een grote groep mensen die niet deelneemt aan de arbeidsmarkt en die niet in staat is om in een eigen inkomen te voorzien. Tegelijkertijd is er een grote hoeveelheid werk dat wel maatschappelijke waarde heeft, maar dat nu niet of niet volledig wordt uitgevoerd. In Groningen willen we van (een deel van) dat werk betaalde banen maken. Wij vinden dat we als lokale overheid mede verantwoordelijk zijn voor het creëren van extra werkgelegenheid voor inwoners van onze gemeente voor wie een betaalde baan niet haalbaar is. Daarom introduceren we voor deze mensen de **BASISBAAN**. Inwoners en wijkorganisaties weten zelf vaak het beste wat waar nodig is en wat meerwaarde geeft aan hun buurt, dorp of wijk. Daarom is de basisbaan niet alleen een instrument voor de talentontwikkeling van individuele bijstandsgerechtigden. De basisbaan biedt juist ook meerwaarde voor het gebied. In samenwerking met de gebiedsteams stellen inwoners, WIJ Groningen, zorgorganisaties, scholen en sportverenigingen zelf een pakket van taken samen dat waarde heeft voor het gebied en daaraan worden de basisbanen gekoppeld. We willen in de loop van 2020 ongeveer 50 basisbanen in de gebieden hebben gerealiseerd en we beginnen in de wijkvernieuwingswijken.

We willen de **SOCIALE COHESIE** in de wijken versterken. In Selwerd zijn we bijvoorbeeld gestart met het vormen van de 'community-coalitie' die informele ondersteuning biedt en bewonersinitiatieven faciliteert. Het Wijkbedrijf organiseert activiteiten, verstevigt de sociale samenhang en vergroot bewonersparticipatie. Ook zijn inwoners een initiatief gestart om een systeem met zogenoemde 'ruiluren' op te zetten, waarbij wijkbewoners de uren die zij hebben ingezet om anderen te helpen kunnen sparen en zo weer een wederdienst terug kunnen krijgen. Als gemeente hebben we hier vooral een faciliterende rol. Wel zien we dat mooie **BURGERINITIATIEVEN** soms moeite hebben om van de grond te komen. We gaan inwoners hierin beter ondersteunen, zodat ze een goed beeld hebben van wat ze willen en kunnen doen en daarnaast weten wie ze verder nodig hebben. Dit gaan we uitwerken. De ontwikkeling rond de coöperatie Burgerinitiatieven volgen we met belangstelling. We zien dat de Stadjespas een goed middel is voor het bij elkaar brengen van partijen op groot en klein niveau. Zo kunnen burgerinitiatieven bijvoorbeeld de Stadjespas inzetten om materiaal of geld te vragen voor het organiseren van uitjes en activiteiten in de wijk. Voor ondernemers kan het aantrekkelijk zijn om zich op deze manier via de Stadjespas te profileren als sociaal ondernemer.

HAREN kent van oudsher een grote mate van zelfredzaamheid bij inwoners. Burgerinitiatieven spelen een belangrijke rol en er is een sterke samenwerking tussen zorg- en ketenpartners. Van deze kracht gaat Haren gebruikmaken. Daarom wordt samen met inwoners en organisaties bekeken welke voorzieningen het beste passen bij de behoeften en mogelijkheden. Maatwerk is steeds het uitgangspunt.

De **WIJ GRONINGEN** blijft de spil in de gebieden. Inwoners kunnen er terecht met alles wat te maken heeft met geldzaken en verbonden leefgebieden. We zien hoe belangrijk het is dat de gemeente en WIJ Groningen goed hun plek vinden binnen het gebiedsgericht werken en daar blijven we op inzetten, ook op het gebied van inkomen en schuldhulpverlening. Ook zien we dat coaches Meedoen in de praktijk een steeds sterkere rol in de gebieden krijgen als aanspreekpunt voor zaken buiten hun feitelijke werkgebied, de Participatiewet. Als we zien dat andere professionals of vrijwilligers beter de lijn van gezin naar hulpverlening kunnen bieden, dan faciliteren we dit. Brugfunctionarissen zijn een belangrijke en veilige vertrouwenspersoon voor een kind.

WAAR WE IN 2020 ALS EERSTE MEE BEGINNEN:

- (eind 2019) Bijeenkomst in Haren met inwoners en organisaties over gebiedsspecifieke voorzieningen
- Koppelen van experimentele aanpakken generatiearmoede aan het stapelingsonderzoek
- Afspraken maken over de inzet bij armoedeopgaven ten behoeve van (integrale) gebiedsprogramma's en wijkvernieuwingsaanpakken

6. MET DE HELE SAMENLEVING

PERSPECTIEFLIJN #6: MAATSCHAPPELIJKE COALITIES VORMEN

IN HET KORT

- Concrete activiteiten ontwikkelen samen met bedrijfsleven en maatschappelijke partners
- Vraag en aanbod van maatschappelijke partners, ondernemers en inwoners bij elkaar brengen
- Ervaringsdeskundigen hebben een duidelijke stem bij congressen rondom armoede
- Taboe op armoede doorbreken
- Financiële educatie als onderdeel van het reguliere onderwijsprogramma
- Makkelijker maken dat maatschappelijke partijen ervaringsdeskundigen kunnen inzetten

We zien dat inwoners zich steeds meer betrokken gaan voelen bij het onderwerp armoede. Ook in het bedrijfsleven -betekenisvol ondernemen- en bij maatschappelijke organisaties is dat gaande. Dat is goed, want armoede is de verantwoordelijkheid van de hele samenleving. We gaan daarom nog actiever de verbinding zoeken met mensen in armoede zelf, met mensen die niet in armoede leven, met maatschappelijke organisaties, kerken, woningbouwcorporaties, werkgevers, sportverenigingen, ondernemers, inwoners die een steentje willen bijdragen, fondsen en het verenigingsleven. De afgelopen perioden zijn er veel (gemeentelijke) initiatieven ontstaan die zich richten op betekenisvol ondernemen. We weten dat er behoefte is aan een duidelijk gemeentelijk contactpunt waar elke ondernemer of organisatie die iets wil betekenen terecht kan, ook als men de gemeente niet nodig heeft maar juist andere maatschappelijke partners zoekt. Via het actieprogramma *Ondernemen met Impact 2019-2020* wordt dit bewerkstelligd. We sluiten daarbij aan zodat via die route vraag en aanbod kunnen samenkomen, kennis kan worden gedeeld en samenwerking op gang kan komen met netwerken en organisaties zoals Quiet en de Groninger Uitdaging. Daarnaast zoeken we de verbinding met maatschappelijke allianties rondom armoede en gezondheid, zoals Gezond & Sportief, de Alliantie Kinderarmoede, het Nationaal Preventieakkoord en met gemeentelijke programma's zoals Kansrijke Start en JOGG. Met de Gelijke Kansen Alliantie zetten we in op sociale inclusie in het onderwijs. In samenwerking met de provincie zien we ook mogelijkheden om de krachten te bundelen.

We gaan de slag met **VROEGSIGNALERING**, samen met woningcorporaties, zorgverzekeraars, energiebedrijven en andere partners. Daar komen signalen vandaan die een grote voorspellende waarde hebben voor het ontstaan van financiële problemen. Denk aan huurachterstanden en achterstanden bij de zorgverzekering en het energiebedrijf. Daarnaast willen we ook samen met WIJ Groningen, woningcorporaties, ziektekostenverzekeraars en andere relevante schuldeisers en de GKB bezig met out-reachende hulpverlening. Dit betekent dat als een van deze instanties een achterstand constateert, zij dit signaal ook gebruikt om de inwoner verder te helpen. We beginnen met een pilot in één of twee wijken. De bevindingen opgedaan met het project rondom mensen met een premieachterstand bij Menzis kunnen we goed gebruiken.

ONDERNEMERS IN EEN WIJK kunnen een belangrijke rol spelen daar waar het gaat om de re-integratie van mensen voor wie een passende baan in de gemeente niet makkelijk te vinden is. In de Wijert zet het SWO (SamenWerkende Ondernemers) zich in voor groen en buitenzijn in de wijk. Het SWO is een samenwerking tussen drie hoveniersbedrijven die kandidaten klaarstomen om als assistent hovenier aan de slag te gaan. We willen dergelijke initiatieven aanmoedigen en steunen.

Samen met partners in het onderwijs willen we **SEGREGATIE** tegengaan en gelijke kansen voor alle kinderen bevorderen. Om de overdracht van armoede tegen te gaan is het juist belangrijk dat kinderen het onderwijs krijgen dat bij hun talenten en dromen past, ongeacht hun achtergrond of het inkomen van de ouders. Samen bouwen we aan een stevig netwerk om meer sociale inclusie in het onderwijs te creëren, starten we interventies om gelijke kansen te bevorderen en zetten we onze middelen in om

succesvolle innovaties verder te brengen en zo een duurzame ontwikkeling te creëren en een positieve trend in te zetten voor meer sociale inclusie en gelijke kansen.

Ervaringsdeskundigheid is al uitgebreid aan bod geweest onder perspectieflijn #2. Juist op plekken waar bevlogen maatschappelijke partijen met elkaar in gesprek zijn over vraagstukken rondom armoede is het essentieel dat mensen in armoede zelf betrokken zijn. We denken daarbij vooral aan gecertificeerde ervaringsdeskundigen generatiearmoede. Daarom stellen we het programma van dergelijke **CONGRESSEN EN BIJEENKOMSTEN** samen met hen op en zijn juist zij degenen die aan het woord komen. Maatschappelijke partners vragen we om dat net zo te doen.

De stem van kinderen en jongeren is belangrijk. Zo wees Speaking Minds ons erop dat jongeren die op het MBO studeren traditioneel niet worden gelijkgesteld aan jongeren in het hoger onderwijs, zoals bijvoorbeeld bij het recht op kortingen van commerciële bedrijven. Zij worden daardoor soms uitgesloten van activiteiten of kunnen zich bepaalde spullen niet permitteren die andere studerende leeftijdsgenoten wel kunnen kopen. We gaan maatschappelijke en commerciële partijen binnen de gemeente hiervan bewust maken en hen aanmoedigen om dergelijke regelingen voor de **MBO-STUDENTEN GELIJK TE STELLEN** aan die van HBO- en WO-studenten.

Het doorbreken van het **TABOE** rond armoede is een belangrijke taak voor de samenleving. Als we willen dat mensen in armoede stappen kunnen en durven te zetten, dan moeten we dat taboe doorbreken. Daarom gaan we samen met maatschappelijke partners (inclusief onderwijsinstellingen) verhalen voor het voetlicht te brengen om zo mensen in armoede een gezicht te geven. Ook hier is de stem van ervaringsdeskundigen essentieel, omdat zij weten wat armoede met je doet. We denken bijvoorbeeld aan het geven van armoedetrainingen en aan de inzet van armoede-ambassadeurs (ook jongeren). Ook instrumenten zoals het armoedespel dat door de Kinderraad is ontwikkeld, kunnen worden ingezet. Dit spel, in het kader van kinderen helpen kinderen, is in de zomer van 2019 voltooid. Samen met de Kinderraad maken we een aanpak voor de uitrol.

Ook **ORGANISATIES HELPEN OM ARMOEDE TE HERKENNEN** bij hun medewerkers en leden kan ertoe bijdragen dat iemand sneller kan worden geholpen richting eigen regio. We denken aan het organiseren van trainingen voor werkgevers, (sport)verenigingen en andere 'vindplaatsen'.

Veel jongeren krijgen van hun ouders nauwelijks bruikbare handvatten om te leren hoe je met geld moet omgaan. We zien dat jongeren soms al heel vroeg schulden krijgen. **FINANCIËLE EDUCATIE** moet onderdeel worden van het reguliere lesprogramma op Groningse scholen – van de basisschool tot en met de universiteit. Dit gaan we samen met de onderwijspartners, GKB en andere betrokkenen vormgeven. Speaking Minds heeft ons meegegeven hoe we de colleges vorm kunnen geven, aansluitend bij de leeftijd van de kinderen. Ook ouders moeten worden betrokken bij de voorlichting, door elk schooljaar een avond te organiseren.

WAAR WE IN 2020 ALS EERSTE MEE BEGINNEN:

- Stageopdracht aan 2 of 3 jongeren voor communicatiecampagne gericht op jongeren
- Organiseren van netwerkbijeenkomst over 'Toekomst met Perspectief'
- Concretisering van coalitievorming met Ondernemen met Impact en het marketingconcept 'Omarm Groningen'
- Congresorganisatoren wijzen op de waarde van ervaringsdeskundigen

4. COMMUNICATIE

***Toekomst met Perspectief* luistert continu naar ervaringsdeskundigen en speciaal naar kinderen die leven in armoede. Wat wij van hen horen is de basis van onze communicatie, of dat nu gaat om de inhoud of om de manier waarop we communiceren. De 11 uitgangspunten staan op alle fronten centraal. We praten, schrijven en luisteren vanuit de mens: begrijpelijk en met inlevingsvermogen. We houden rekening met laaggeletterdheid en met mensen met een lichte verstandelijke handicap. Communicatie is op allerlei manieren verweven in dit plan. We benoemen hier een aantal zaken die nog niet specifiek aan de orde zijn gekomen.**

We gaan op zoek naar de **MEEST GESCHIKTE COMMUNICATIEMIDDELEN** om mensen in armoede (waaronder nadrukkelijk kinderen) te bereiken. Welke hiaten ontdekken we in informatiestromen in onze buurten, dorpen en wijken? Welke contactmomenten hebben mensen met de gemeente en de WIJ? En hoe bereiken we werkende armen en andere mensen die ons niet goed weten te vinden? Waar en wanneer mogelijk communiceren we over de **KANSEN** die er zijn om uit de armoede-situatie te komen. We zien een belangrijke plek voor succesverhalen van mensen die hun armoedesituatie hebben weten te doorbreken.

Waar en wanneer mogelijk communiceren we ook over kennis die stimuleert dat we **ALS GRONINGSE SAMENLEVING ARMOEDE STRUCTUREEL AANPAKKEN**. We vergroten en versterken de brede maatschappelijke wens om een ander te steunen. Dat doen we door mensen met elkaar te verbinden, door verhalen te vertellen en door te luisteren naar partijen die iets willen bijdragen. We zoeken het contact met ondernemers over hoe zij hun ‘ondernemen met betekenis’ kunnen invullen. Hetzelfde doen we in de buurt, voor vrijwilligers. ‘Storytelling’ in de vorm van verhalen van ervaringsdeskundigen spelen een belangrijke rol in bewustwording en in het doorbreken van het taboe op armoede. MBO-opleidingen kunnen hier een rol in spelen. Kinderen kunnen filmpjes maken over hun leven.

We hebben een wereld te winnen binnen de organisaties gemeente Groningen en de WIJ om ieders rol en aandeel in de aanpak van armoede te kennen en te verbeteren. **GOEDE INTERNE COMMUNICATIE** is hier onmisbaar. Wie doet wat wanneer en voor wie? Hoe kunnen werkprocessen dan slimmer op elkaar afgestemd worden? Hoe kunnen we vanuit de Participatiewet mensen met bijstand zo goed mogelijk benaderen voor zowel goed als slecht nieuws? Hoe komt iemand erachter hoe hij het beste een volgende stap kan zetten? Integraliteit is hierbij essentieel. We organiseren bijeenkomst(en) met DMO, WIMP, EZ, en andere afdelingen om kennis te maken en kennis te delen. Ambassadeurs (per doelgroep en misschien ook per gebied) binnen de gemeentelijke organisatie kunnen helpen om de 11 uitgangspunten en de denkwijze van *Toekomst met perspectief* uit te dragen. Ook hier geldt dat de verhalen van mensen zelf het beste instrument zijn om de mensen die ‘aan de overkant van de tafel zitten’ te laten begrijpen hoe het is om in armoede te leven en uit die situatie te willen komen.

Met de Adviesraad Sociaal Domein van Haren gaan we op zeer korte termijn ingesprek over de invulling van de **STADJERSPAS DAAR WAAR HET HAREN BETREFT**.

Toekomst met Perspectief is onderdeel van het verhaal **GRONINGEN SOCIAAL INNOVATIEF**.⁷ Een verhaal dat we ook landelijk bekend willen maken omdat we regelruimte en middelen nodig hebben van het Rijk. Onze mediastrategie is daarom nadrukkelijk gericht op aandacht in de landelijke media.

Een **VERKORTE EN GEÏLLUSTREERDE VERSIE** van *Toekomst met Perspectief* gericht op de instellingen die werken met de doelgroep en geïnteresseerden in de visie en motivatie van het armoedebeleid.

---

⁷ Uitgave van gemeente Groningen, februari 2018

5. ORGANISATIE

Onze missie (doorbreken van generatiearmoede) en strategische doelen willen we niet alleen in het armoedebeleid maar in al onze programma's borgen. Daarom moet er binnen de hele gemeentelijke organisatie een breed draagvlak komen. In veel gevallen zullen interventies niet meer 'van het armoedebeleid' zijn. We maken daarom in de organisatiestructuur duidelijke afspraken over **ROLLEN, OPDRACHTGEVERSCHAP EN VERANTWOORDELIJKHEDEN**. Dit geldt bijvoorbeeld voor het zogenoemde stapelingsonderzoek omdat daar een directe relatie ligt met het nieuwe armoedebeleid. Ook voor interventies die de afgelopen jaren succesvol zijn geweest geldt dat we ze, daar waar dat logisch is, beleggen bij andere programma's of bij de afdeling Contractering, dit in goed overleg. Daar komt dan ook de verantwoordelijkheid te liggen. We doen dit in goede communicatie met de aanbieders. In deze transitiefase van oud naar nieuw denken we aan een lichte structuur die past binnen de bestaande lijnen binnen de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO).

Eind 2019 wordt de uitrol en uitvoering van de perspectieflijnen belegd. In eerste instantie ligt de verantwoordelijkheid hiervoor bij medewerkers van de gemeente. Afhankelijk van de perspectieflijn doen we het in nauwe samenwerking met externe partners.

#TeamPerspectief (perspectieflijn #3) is het integraal samengestelde team dat **AANJAGER** van het nieuwe armoedebeleid is. Wetenschap, beleid en uitvoering komen hier samen. Het team ondersteunt andere programma's daar waar het gaat om het **BORGEN** van de armoede-ambities. In het vierde kwartaal benaderen we diverse stakeholders om deel te nemen aan het team en het samen met ons vorm te geven. We bepalen dan ook de werkwijze en stellen de agenda voor 2020 op.

Gebiedsgerichte aanpakken en maatwerk zijn belangrijk in *Toekomst met Perspectief*. We sluiten daarom aan bij de bestaande structuren in de gebieden. Anders gezegd: we werken 'van buiten naar binnen' in plaats van de interne organisatiestructuur van de organisatie leidend te laten zijn. Daar waar nodig maken we samenwerkingsafspraken met gebiedsteams en wijkvernieuwingstrajecten. **VRAGEN EN DILEMMA'S UIT DE GEBIEDEN** en WIJ Groningen kunnen neergelegd worden bij #TeamPerspectief. Als in een gebied expertise is opgedaan dan willen we die verspreiden zodat andere gebieden er baat bij kunnen hebben.

Het team levert allereerst kennis en expertise maar kan ook kortdurende projectinzet leveren voor het opzetten van specifieke projecten die bijdragen aan het doorbreken van generatiearmoede. Het gaat dus om aanjagen en faciliteren. De afstemming en samenwerking gebeurt vooral in samenspraak met de sociaal gebiedsontwikkelaars: de medewerkers van de gemeente die integraal de sociale opgave in een bepaald gebied in kaart brengen.